

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 372/2024-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov [REDACTED] (Rvp 1666/2024), [REDACTED] (Rvp 1668/2024), [REDACTED] (Rvp 1669/2024), [REDACTED] (Rvp 1670/2024), a [REDACTED] (Rvp 1671/2024), zastúpených URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 32C/18/2018 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 147/2022-71 z 23. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa obsahovo zhodnými ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 24. júna 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 32C/18/2018 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 147/2022-71 z 23. júna 2022. Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov. Zároveň žiadajú o priznanie finančného zadosťučinenia v sume každému po 7 000 eur a náhrady trov konania.

2. Uzneseniami ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 55/2024-4, č. k. PLs. ÚS 57/2024-4, č. k. PLs. ÚS 58/2024-5 z 2. júla 2024 a č. k. PLs. ÚS 59/2024-4 z 3. júla 2024 boli ústavné sťažnosti sťažovateľov spojené na spoločné konanie, ktoré je vedené pod sp. zn. Rvp 1666/2024.
3. Z ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou na okresnom súde 19. apríla 2018 domáhajú náhrady nemajetkovej ujmy proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“).
4. Na návrh žalobcov okresný súd uznesením č. k. 32C/18/2018-983 z 29. marca 2022 konanie podľa § 162 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku prerušil a Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) predložil prejudiciálne otázky vzhľadom na spornosť výkladov pojmov cestujúci a prepravy v nariadení o požiadavkách na poistenie leteckých dopravcov a prevádzkovateľov lietadiel a v Montrealskom dohovore.
5. Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 147/2022-71 z 23. júna 2022 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 3. augusta 2022.
6. O položených prejudiciálnych otázkach rozhodol Súdny dvor rozsudkom č. C-283/22 zo 16. novembra 2023, ktorý bol okresnému súdu doručený 21. novembra 2023.
7. O žalobe rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 32C/18/2018-1177 z 8. marca 2024, proti ktorému podali odvolanie obe strany sporu. Okresný súd v čase rozhodovania ústavného súdu vykonal procesné úkony nevyhnutné na predloženie spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaniach.

II. Argumentácia sťažovateľov

8. Podstata sťažostnej argumentácie spočíva v tvrdenom porušení označených práv zbytočnými prietahmi okresného súdu v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 147/2022-71 z 23. júna 2022, od ktorého vydania uplynuli do dňa podania ústavnej sťažnosti dva roky. Podľa názoru sťažovateľov bol okresný súd napriek právoplatnému nálezu opakovane nečinný, resp. jeho úkony nesmerovali k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov a skončeniu sporu. Sťažovatelia poukázali na skutočnosť, že okresný súd vydal 8. marca 2024 meritórny rozsudok, ktorý vzhľadom na podanie odvolaní dosiaľ nie je právoplatný. Stav právnej neistoty sťažovateľov stále trvá a ani v najbližšej dobe nebude odstránený.
9. Sťažovatelia síce nepovažujú vec po právnej ani skutkovej stránke za zložitú, avšak poukázali na závery ústavného súdu uvedené vo vydanom náleze a, nadväzujúc na to, konštatovali, že zložitost' namietaného konania zostala aj po vydaní nálezu ústavného súdu rovnaká. Bez ohľadu na akúkoľvek právnu a faktickú zložitost' veci nemôžu byť ospravedlnené nekonanie, ľahostajnosť a nezájum, aký preukazuje okresný súd v napadnutom konaní.
10. Sťažovatelia sú toho názoru, že svojím správaním neprispeli k vzniku zbytočných prietahov v napadnutom konaní. Spor má pre sťažovateľov značný význam, keďže sťažovatelia sú priami pozostalí po nebohom [REDACTED], ktorý zahynul pri páde policajného vrtuľníka [REDACTED], ktorého vlastníkom i prevádzkovateľom bola žalovaná. Už z povahy citlivosti prípadu by

napadnuté konanie malo byť vedené rýchlejšie a efektívnejšie a rovnako by malo byť skončené v čo najkratšom čase.

11. K zbytočným priet'ahom došlo výlučne postupom okresného súdu, ktorý ani po vydaní nálezu nepodnikol žiadne kroky, ktoré by viedli k náprave veci. Rozsudok okresného súdu bol vydaný po 5 rokoch, 10 mesiacoch, 2 týždňoch a 4 dňoch od podania žaloby, no vzhľadom na podané odvolania právna neistota s'ťažovateľov nebola odstránená. Správanie okresného súdu nemožno podľa s'ťažovateľov označiť inak ako neefektívne a nesústredené, nehospodárne a neúčelné správanie, ktoré zapríčinilo, že s'ťažovateľom je dlhodobo odopieraný prístup k spravodlivosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej s'ťažnosti

12. Podstatou ústavnej s'ťažnosti je porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) zbytočnými priet'ahmi okresného súdu v období od právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 147/2022-71 z 23. júna 2022, teda od 3. augusta 2022.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

15. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti prípadu ústavný súd už v predchádzajúcom náleze konštatoval, že rozhodovanie o nároku s'ťažovateľov o náhrade škody v podobe nemajetkovej ujmy možno zaradiť medzi bežnú agendu v rámci rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Konanie však možno označiť za skutkovo náročné vzhľadom na nevyhnutnosť vykonania rozsiahleho znaleckého dokazovania a potrebu polozenia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru v dôsledku vznesenej požiadavky aplikácie noriem Európskej únie či medzinárodného práva.

16. Ústavný súd posúdil aj správanie s'ťažovateľov v rozhodnom období, teda v období od 3. augusta 2022, keď nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť, a zistil, že s'ťažovatelia sa sčasti pričínili o predĺženie aktuálnej dĺžky napadnutého konania. Okresný súd musel v jednom prípade odročiť pojednávanie, ktoré bolo naplánované na 16. február 2024 pre objektívnu prekážku na strane právneho zástupcu s'ťažovateľov. Zároveň sa musel vysporiadať so štyrmi návrhmi s'ťažovateľov na doplnenie dokazovania, ktoré doručili okresnému súdu v rozhodnom období (12. 12. 2023, 16. 1. 2024, 18. 1. 2024, 2. 2. 2024). Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že

v súlade s platnou judikatúrou ESLP sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane podľa ESLP nemožno pričítať štátu zodpovednosť za priet'ahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 Dostál proti Českej republike, § 220).

17. Ústavný súd napokon podrobil prieskumu aj postup okresného súdu v rozhodnom období a dospel k záveru, že hoci konanie ešte nie je právoplatne skončené, v postupe okresného súdu nemožno identifikovať také zbytočné priet'ahy, v dôsledku ktorých by bolo možné vysloviť porušenie označených práv sťažovateľov. V období od právoplatnosti nálezu ústavného súdu do 21. novembra 2023 bránila okresnému súdu v rozhodovaní objektívna prekážka v podobe konania pred Súdny m dvorom o prejudiciálnej otázke, ktorá bola položená okresným súdom na návrh sťažovateľov. Po doručení rozsudku Súdneho dvora 21. novembra 2023 okresný súd rozhodol o žalobe na prvom pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 8. marca 2024. Rozhodnutiu okresného súdu v tomto období nepredchádzala nečinnosť ani nesústredená činnosť, ale, naopak, aktívna účasť pri vykonávaní procesných úkonov súvisiacich s doručovaním stanovísk stranám sporu a intervenientom, ako aj plánovanie pojednávania, ktoré sa uskutočnilo v prvom termíne, ktorý bol možný na všetkých stranách sporu a intervenienta. Vzhľadom na podané odvolania proti rozsudku okresného súdu v súčasnosti prebiehajú nevyhnutné procesné úkony na predloženie spisu odvolaciemu súdu. Ani v danom postupe ústavný súd nevidel žiadne známky nesústrednosti.

18. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu po vydaní predchádzajúceho nálezu nezistil objektívnu existenciu zbytočných priet'ahov, na základe ktorých by bolo v súčasnosti možné vysloviť porušenie označených práv sťažovateľov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnené.

19. Keďže ústavné sťažnosti sťažovateľov boli odmietnuté ako celok už pri ich predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

20. Napokon ústavný súd uzatvára, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania, resp. odvolacieho konania signalizoval vznik priet'ahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu